

ПРИКАЗКА ЗА ТРИТЕ ЯБЪЛКИ

Превод от немски: Цветана Узунова-Калудиева, 1984

chitanka.info

Разказват, о, най-велики царю на нашето време, който ще увековечиш със своето име нашето столетие за бъднините, че една нощ халифът Харун ар-Рашид изпратил да повикат неговия везир Джафар и му казал:

— Искам да сляза в града и да поразпитам хората от народа как се държат с тях онези, които съм изпратил да ги управляват; всеки, от когото те се оплачат, ще свалим от поста му, а когото похвалят, ще наградим.

Джафар отговорил:

— Слушам и се подчинявам!

Тука халифът слязъл заедно с Джафар и с Масрур в града и тримата тръгнали по пазарищата и улиците. Както минавали през една тясна уличка, съгледали някакъв възрастен човек с рибарска мрежа и кошница на главата и с тояга в ръка; крачейки бавно, той си редял стиховете:

*Те ме хвалят често. „Ще оставиш дияра —
с твоя ум и знания будиш гордост в нас“.
Моля, оставете моя ум на мира!
Знания не стигат, нужна е и власт.
Ако аз направя опит да заложа
себе си, куп книги, знания и ум,
хляб за ден да купя, ще рекат: „Не може!“ —
и ще ме отпратят — хайде, прав ти друм!
Ех, живот бедняшки, горък и печален —
тежко е да бъдеш нищ на този свят:
зиме в студ се топлиш лошо на мангала,
лете постоянно те измъчва глад.
Всякъде те лаят уличните псета,
дръзко те нахоква ситият простак;
някой щом узнае твоята несрета,
тутакси те пъди с гняв от своя праг.
Щом бедняка срещат с ругатни и злоба,
по-добре ще бъде да отиде в гроба.*

Като чул тези стихове, халифът казал на Джафар:

— Погледни този беден човек и се заслушай в песента му; тя наистина говори за неговата несрета! — После халифът се обърна към стареца и го попитал: — О, старче, с какво се занимаваш?

Онзи отвърнал:

— О, господарю, рибар съм и имам у дома жена и дете. От обяд съм излязъл от къщи и се скитам досега, но аллах не ме е сподобил още с нищо този ден, за да мога да осигуря хляба на близките си. Омръзна ми животът и вече чакам смъртта.

Тогава халифът казал:

— Не искаш ли да се върнеш заедно с нас обратно до Тигър, застани на брега и хвърли още веднъж мрежата за мой късмет. Каквото и да извадиш отвътре, аз ще ти го купя за сто златни динара.

Зарадвал се старецът, като чул тези думи, и възкликнал:

— На драго сърце ще се върна заедно с вас.

И рибарят се върнал заедно с тримата мъже край реката, хвърлил мрежата си и почакал; след малко, когато свил въжетата и извадил мрежата на брега, вътре имало един сандък, заключен и тежък. Щом видял сандъка, халифът го подхванал и усетил, че е много тежък. Дал на рибаря сто динара и старецът си отишъл. Масрур и Джафар вдигнали сандъка и го понесли подир халифа в двореца. Там запалили много свещи. И когато оставили сандъка пред халифа, Джафар и Масрур се приближили и счупили похлупака; вътре намерили една кошница от палмови листа, защити с червени вълнени конци. Те разрязали конците и видели вътре парче от килим; повдигнали килима, а под него имало едно женско покривало и вътре било завито тялото на млада жена, хубава като кюлче сребро, ала мъртва и нарязана на парчета. Като видял това, халифът много се натъжил и по бузите му потекли сълзи; той се извърнал към Джафар и казал:

— О, ти, кучи везире, нима може в моето царство да убиват хората и да ги захвърлят в реката, та в деня на Страшния съд мен да ме държат отговорен за погубения им живот? В името на аллаха, аз ще трябва да отмъстя на убиеца на тази жена и ще отредя за него най-ужасната смърт! — А след това той казал още на Джафар: — Както е вярно, че аз произхождам от халифския род на Абасидите, така е вярно, че ако ти не ни доведеш онзи, който е убил жената, за да мога да го накажа заради нейната смърт, аз ще накарам да те обесят на портата

на моя палат, тебе и четиридесет твои братовчеди. — И халифът казал тези думи, обзет от силен гняв.

Като чул това, Джафар отстъпил назад и замолил своя господар:

— Дай ми три дни срок!

Халифът отговорил:

— Давам ти три дни.

Тогава Джафар си тръгнал опечален към града, като си говорел:

„Как мога да разбера кой е убил тази жена, за да го отведа пред халифа? А отведа ли му някой друг вместо убиеца, то след време ще трябва да отговарям за това. Не знам какво да сторя.“

Така той останал три дни у дома си, а на четвъртия ден халифът изпратил един от своите придворни, за да го доведе. И когато Джафар се изправил пред халифа, той го попитал:

— Къде е убиецът на жената?

Джафар отвърнал:

— О, повелителю на всички правоверни, нима аз съм пазач на убитите, за да мога да знам кои са убийците им?

Това много разярило халифа и той заповядал да обесят Джафар пред палата; след това заповядал на един вестоносец да тръгне из улиците на Багдад и да разгласи:

— Който иска да види как Джафар от рода на Бармекидите, везирът на халифа, ще бъде обесен пред портата на халифския дворец заедно с още четиридесет други Бармекиди, нека дойде и види!

Стекъл се народ от всички краища на града, за да види как ще обесят Джафар и братовчедите му, ала никой не знаел защо ще ги накажат. През това време издигнали бесилките и изправили осъдените под тях, за да ги обесят; чакали само халифът да даде заповедта с определен знак. Народът обаче плачел за Джафар и неговите братовчеди. Тогава изведнъж се появил един момък с красиво лице и снежнобели дрехи; лицето му приличало на месеца, очите му блестели като черни скъпоценни камъни, челото му блестяло чисто, страните му били розови, оградени с нежно тънка брадица, а по средата се виждала малка бенка като зрънце от амбра. Той неуморно си проправял път през навалицата, докато стигнал до Джафар; пред него извикал:

— Ти си спасен от тази мъка, о, господарю на всички емири, закрила и защита на всички бедни; аз убих жената, която вие

намерихте мъртва в сандъка. Нека обесят мен и аз да изкупя нейната смърт!

Като чул думите и признанието на младежа, Джафар се зарадвал на собственото си спасение, но много му домъчняло за хубавия момък и докато те още разговаряли, през навалицата се запровирал един стар и прастар човек и си проправял път между хората, докато стигнал до Джафар и момъка. Поздравил ги и заговорил:

— О, везире, най-велики измежду всички князе, не вярвай на думите на този младеж! Защото аз именно съм този, който уби жената, и нека бъде изкуплението за нея! Ако не го приемеш, аз ще призова всевишния аллах да ти държи сметка за това!

Момъкът обаче казал:

— О, везиру, това е един прастар човек, който брътви от старост и не знае вече какво говори; аз съм нейният убиец, затова отмъсти на мен!

Старецът извикал:

— О, сине мой, ти си млад и обичаш живота, а аз съм стар и светът вече ми е омръзнал; искам да откупя твоя живот с моя, а също така и този на везира и неговите братовчеди. Единствено аз убих жената, затова ви заклевам всичките в името на аллаха, обесете ме веднага! Защото няма вече живот за мене, след като тя не е между живите.

Като чул всичко това, везирът много се изненадал и повел момъка и стареца към халифа. Пред него той целунал земята и заговорил:

— О, повелителю на всички правоверни, водя ти убиеца на жената!

Халифът попитал:

— Къде е той?

Джафар отвърнал:

— Този момък казва: аз съм убиецът, ала този старец го обвинява в лъжа и твърди: аз съм убиецът; и ето двамата стоят пред теб.

Тогава халифът погледнал стареца и момъка и попитал:

— Кой от вас двамата уби онази жена?

Момъка отговорил:

— Аз.

А старецът казал:

— Аз съм този, който я уби.

Тогава халифът заповядал на Джафар:

— Отведи ги и накарай да обесят и двамата!

Ала тогава Джафар се намесил:

— Тъй като само единият от двамата е убиецът, би било несправедливо да обесим и другия.

Момъкът обаче викнал:

— Кълна се в онзи, който възвиси небесния купол и разпротря земята като килим: аз съм този, който уби жената! А ето и как тя умря.

— И когато той описал онова, което халифът бил намерил, той се убедил, че момъкът е убиец на жената. Учудил се обаче какво общо имали двамата помежду си и затова попитал:

— Какво те накара да убиеш жената по такъв безчовечен начин? И коя е причината, която те тласна да извършиш това убийство, без да имаш никакво право, а после дойде тук и казваш: отмъстете за нея чрез моята смърт!

Тогава момъкът отговорил:

— Знай, о, повелителю на всички правоверни, че тази жена беше моя съпруга и моя братовчедка, а този старец тук е неин баща и брат на моя баща. Аз се ожених за нея, докато тя беше още невинна девица, и аллах ни сподоби с три мъжки рожби; тя ме обичаше и ми служеше и аз не виждах нищо лошо в нея, защото и аз бях привързан към нея с най-сърдечна любов. И ето през първия ден на този месец тежка болест я повали и аз извиках при нея всякакви лекари, ала тя оздравяваше съвсем бавно. Тогава реших да я заведа на бани, ала тя ми каза:

— Иска ми се нещо, преди да замина на бани, и желанието ми е много голямо.

Аз ѝ рекох:

— Слушам те и ще изпълня всичко; кажи, какво е то?

Тя отговори:

— Много ми се иска една ябълка, да я помириша и да си похапна от нея.

Щом чух това, аз веднага отидох в града, за да търся ябълки, ала не можах да намеря никакви; бях готов да купя, дори и да ми искаха цяла жълтица за един-единствен плод. Натъжих се, върнах се у дома и казах:

— О, щерко на моя чичо, аллах ми е свидетел, не можах да намеря нито една!

Това много я разочарова, защото тя беше още съвсем слаба, а през тази нощ почувствува още по-голяма слабост; така прекарах цялата нощ в грижи. Когато започна да се развиделява, отново излязох от дома и започнах да обикалям от градина на градина, но никъде не можах да намеря ябълки. Най-после намерих един възрастен градинар, когото попитах има ли ябълки, а той ми отговори:

— Синко, такъв плод трудно може да се намери, а сега тук никъде няма; има още само в градината на повелителя на правоверните в Басра, където градинарят ги пази за халифа.

Върнах се отново в къщи и голямата ми любов към жена ми ме накара да се реша да тръгна на път и аз се приготвих. Потеглих и пътувах петнадесет дни и нощи дотам и обратно и донесох три ябълки, които бях получил от градинаря в Басра за три динара. Ала когато влязох в къщи и ги подадох на жена си, тя не им се зарадва и ги остави настрана, защото през това време бе отслабнала още повече и треската ѝ се бе засилила, и болестта ѝ не стихна още цели десет дни и чак след това тя бавно започна да се съвзема. Така аз излязох от дома и отидох в моя дюкян и се заех там със своята търговия. Както седях така по обяд, изведнъж край мене мина един черен роб; в ръката си той държеше едната от трите ябълки и си играеше с нея. Повиках го:

— Добрички робе, откъде имаш тази ябълка? И аз искам да си купя една.

Тогава той се засмя и каза:

— Получих я от моята любима; нямаше ме известно време и когато се върнах, я заварих болна, а край нея три ябълки. Тогава тя ми каза: „Мъжът ми, тоя рогоносец, отиде заради тях чак до Басра и ги купил оттам за три динара“. Та аз взех едната от трите.

Като чух тези думи от роба, о, повелителю на всички правоверни, пред очите ми изведнъж причерня, станах, заключих дюкяна и се върнах у дома, но не бях на себе си от ярост. Потърсих ябълките, ала бяха останали само две; тогава попитах жена си:

— Къде е третата ябълка?

Тя отговори:

— Наистина не знам къде е!

Тогава аз се уверих, че робът е казал истината; грабнах един нож, пристъпих към нея откъм гърба ѝ и без да кажа нито дума, скочих върху гърдите ѝ, забих ножа в гърлото ѝ и ѝ отсякох главата. После бързо я поставих в една кошница, като преди това я загърнах в едно нейно покривало, заших го и сложих върху нея и парче килим. Прибрах всичко в един сандък, заковах го и го натоварих върху мулето си, после със собствените си ръце го хвърлих във водите на Тигър. Заклевам те в името на аллаха, о, повелителю на всички правоверни, заповядай веднага да ме обесят! Защото се страхувам, че тя ще ми поиска сметка в деня на Страшния съд. След като я хвърлих в Тигър, без никой да знае за това, аз се върнах у дома и там заварих най-големия си син зялът в сълзи, макар че още нищо не знаеше за онова, което бях сторил на майка му. Попитах го:

— Защо плачеш, синко?

Той ми отвърна:

— Бях взел едната от ябълките, които бяха оставени край мама, и слязох долу на пътя, за да си поиграем заедно с братята ми; тогава се приближи един висок черен роб, грабна ябълката от ръцете ми и рече:

— Откъде я имаш?

Аз му отговорих:

— Татко ходи на дълъг път заради нея и я донесе от Басра за майка ми, която е болна; той е купил три ябълки за три динара.

Но робът задържа ябълката и не искаше да чуе моите молби. Примолих му се още веднъж, после още веднъж, ала той хич не ме слушаше, дори ме наби и си отиде заедно с ябълката. А мен ме беше страх, че мама ще ме бие заради ябълката, и затова от страх излязохме заедно с братята ми извън града и стояхме там чак докато се свечери; и сега все още ме е страх от мама. В името на аллаха, о, татко, недей ѝ казва нищо; иначе болестта ѝ сигурно още повече ще се влоши!

А аз, като чух какво ми каза детето, веднага разбрах, че робът бе оклеветил най-долно жена ми и че бях извършил голяма несправедливост, като я убих. Затова горчиво заплаках, скоро след това у дома дойде този старец, мой чичо по бащина линия и неин баща. Разказах му какво се бе случило, а той седна до мен и заплака и двамата плакахме чак до полунощ. Ето вече пет дни я оплакваме и тъжим, задето тя умря без вина. Всичко стана заради онзи роб и той е причината за нейната смърт. Ала аз те заклевам, в името и честта на

твоите бащи убий ме веднага! Не искам да живея повече след нейната смърт. Отмъсти за нея чрез моята смърт!

Като чул думите на момъка, халифът много се учудил и казал:

— Аллах ми е свидетел, аз няма да обеса никого другиго освен този проклет роб и ще извърша едно добро дело, което ще трябва да донесе здраве на болния и да създаде радост на всемогъщия наш владетел... — После той се обърнал към Джафар и му казал: — Намери и ми доведи проклетия роб, който е станал причина за злата участ на жената! Не ми ли го доведеш, ти ще умреш вместо него!

Джафар се отдалечил разплакан, като си говорел: „Вече два пъти бях на косъм от смъртта, но веднъж стомна за вода, два пъти стомна за вода, пък няма вечно да е здрава. В този случай и човешката мъдрост не може да помогне; само той, който ме спаси първия път, може да ме спаси и повторно. В името на аллаха, три дни поред няма да излизам вън от дома; пък след това нека всевишният направи онова, което му е угодно.“

Така той си останал три дни у дома, а на четвъртия изпратил да повикат кадиите и свидетелите и им предал последното си желание и със сълзи на очи се сбогувал с децата си. В този миг обаче при него влязъл пратеникът на халифа и му казал:

— Повелителят на всички правоверни е много сърдит; изпрати ме да те повикам и се закле, че преди още да свърши този ден, той ще те види обесен.

Като чул тази вест, Джафар се разплакал, заплакали заедно с него и децата му, и слугите, и всички, които се намирали в дома му. А той, след като се простил с всички освен с най-малката си дъщеря пристъпил към нея, за да се сбогуват; нея той обичал повече от другите свои деца. Притиснал я до гърдите си и я целунал, и плачел, задето трябва да се раздели с нея; при това той усетил в джоба ѝ и нещо кръгло и я попитал:

— Какво има в джоба ти?

— Татенце — отвърнала тя, — това е една ябълка, върху която е изписано името на нашия господар халифа. Райхан, нашият слуга, ми я донесе преди четири дена и не искаше да ми я даде, докато не му дадох за нея два динара.

Щом чул за този роб и за ябълката, Джафар се зарадвал, бръкнал с ръка в джоба на дъщеря си, извадил оттам ябълката, познал я и

извикал:

— О, ти, чиято помощ е била толкова близо до мен!

После заповядал да доведат слугата и когато го довели, той му казал:

— Горко ти, Райхан! Откъде си взел тази ябълка?

— В името на аллаха, господарю — отвърнал робът, — ако лъжата понякога помага, то истината може да помогне много повече! Не съм откраднал тази ябълка от твоя палат, нито от царския дворец, нито пък от градината на повелителя на правоверните. Ето как беше работата: преди пет дни бях излязъл и когато минавах по една малка уличка, видях някакви момчета, които си играеха, а едното от тях държеше тази ябълка. Аз му я грабнах и го набих, а то се разплака и викаше:

— О, човече, тази ябълка е на моята майка, а тя е болна. Беше поискала на татко ми една ябълка, тогава той замина за Басра и ѝ поднесе оттам три ябълки за три динара. Аз взех едната от тях, за да си поиграя.

После то отново се разрева, но мене не ме беше грижа за него, прибрах ябълката и си дойдох тук, а моята малка господарка я купи от мен за два златни динара; това е цялата история.

Като чул тези думи, Джафар се учудил, че смъртта на младата жена и цялата тази мъка е могла да бъде предизвикана от неговия роб, но заедно с това му домиляло, задето е бил тъкмо неговият слуга, и в същото време се радвал на собственото си спасение и произнесъл стиховете:

*Щом нещастие те сполети,
дай под съд слугата неграмотен;
друг слуга ще си намериш ти,
но един за тебе е животът.*

После той хванал роба за ръка и го отвел пред халифа и му разказал цялата история от начало до край; халифът се учудил и започнал да се залива от смях, докато паднал по гръб; после заповядал да запишат тази история и да я разгласят сред народа.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.